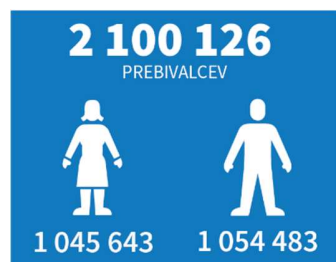

Zdravje v Sloveniji in jugovzhodni Sloveniji

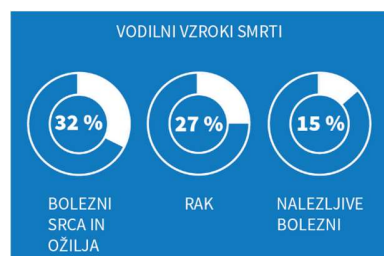
Kakovostni podatki in kazalniki ter informacije bistveno pripomorejo k dobremu in pravilnemu odločanju. Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) na osnovi več zakonskih podlag zbira, obdeluje in analizira zdravstvene podatke in jih objavlja v različnih oblikah. Letno objavlja obsežno publikacijo Zdravstveni statistični letopis Slovenije. V Letopisu so prikazani podatki in informacije o nekaterih vidikih zdravstvenega stanja prebivalstva, zdravstvenem sistemu, financiranju zdravstva in pomenu okolja pri vplivu na zdravje prebivalcev v najširšem pomenu.

Prikazujemo nekaj kazalnikov zdravja za leto 2020, nekateri so bili v tem letu zaznamovani tudi z epidemijo covid-19. Izpostavljamo nekatere regijske podatke in jih umeščamo v slovenski prostor.

Število prebivalcev v Sloveniji je od leta 1955 počasi naraščalo, predvsem na račun preseljevanja, medtem ko je dinamika staranja prebivalstva zelo hitra. V letu 2020 je v Sloveniji prebivalo 2,100.126 prebivalcev. V razmerju med spoloma predstavljajo moški številčnejši del prebivalstva. V jugovzhodni Sloveniji je v letu 2020 prebivalo 145.859 prebivalcev. Naša regija je na petem mestu po številu prebivalcev med vsemi 12 statističnimi regijami v Sloveniji. Gostota prebivalcev v regiji z 21 občinami je med manjšimi v Sloveniji.

V Sloveniji se je rodilo 18.514 živorojenih otrok, od tega več dečkov (52 %) kot deklic. Največ živorojenih otrok na 1.000 prebivalcev v letu 2020 je bilo v jugovzhodni Sloveniji. Rodilo se jih je 1.459. Stopnja rodnosti mladostnic je v Sloveniji nizka. Negativno izstopa predvsem naša regija, kjer je ta stopnja v letu 2020 skoraj 4-krat višja od slovenskega povprečja.

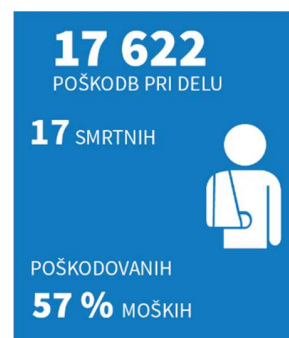

V omenjenem letu je umrlo 24.016 prebivalcev oziroma 3.428 (17 %) več kot v letu 2019. Vodilni osnovni vzroki umrljivosti so predvsem bolezni srca in ožilja ter rakava obolenja. Izjemoma so na tretjem mestu nalezljive bolezni, kjer je večina pripisana covidu-19. V regiji je število umrlih na 100.000 prebivalcev, tako moških kot žensk, nad slovenskim povprečjem. Umrljivost zaradi bolezni srca in ožilja kot glavnega vzroka smrti v Sloveniji je pod slovenskim povprečjem pri obeh spolih, kar je spodbudno. Prezgodnja umrljivost – opredeljena kot smrt oseb, ki umrejo v starosti pred dogovorjeno mejo 65 let – je pri ženskah med nižjimi v državi.

Prijavljenih je bilo 17.622 poškodb pri delu, med katerimi je bilo 17 takih, ki so imele za posledico smrt. V epidemičnem letu 2020 se je zmanjšalo število običajnih poškodb pri delu zaradi čakanja na delo, dela od doma ter povečane brezposelnosti. Na povečanje celotnega števila so imele velik vpliv prijave obolelih in okuženih zaposlenih, ki so se s povzročiteljem covid-19 okužili pri opravljanju dela. Tako je bilo prijavljenih vsega skupaj 6.464 primerov poškodb pri delu zaradi covid-19.

V regiji je bilo 688 poškodb pri delu, od tega 506 pri moških. Po številu poškodb pri delu na 1.000 zaposlenih regija ne izstopa od slovenskega povprečja.

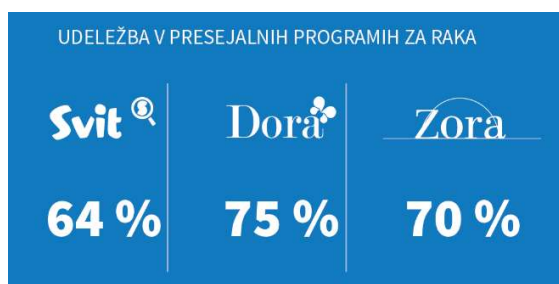
Poškodbe pa niso glavni razlog za bolniške odsotnosti. Začasna odsotnost z dela tako v Sloveniji kot regiji je največkrat posledica bolezni mišično-skeletnega sistema in veziva. Število koledarskih dni nezmožnosti za delo na zaposlenega je bilo tako v državi kot regiji 18 dni.

Kajenje tobaka škoduje tako rekoč vsakemu organu v človeškem telesu in škodljivo vpliva na zdravje skozi celotno življenje. Leta 2020 je kadil vsak peti prebivalec Slovenije, star od 18–74 let. V regiji je 78 % nekadilcev, delež bivših kadilcev iz regije je 2. največji v državi.

Tako v državi kot regiji predstavlja težavo tudi alkohol. V državi na dan v povprečju 3 osebe umrejo zaradi vzrokov, neposredno pripisljivih alkoholu. Delež prebivalcev (18–74 let), ki alkoholne pijače pijejo tvegano ali škodljivo, je v državi in regiji 55-odstotni. Tako v Sloveniji kot v regiji narašča tudi delež debelih ljudi. Vzpodbudno pa je, da je v naši regiji največji porast deleža prebivalcev z normalno hranjenostjo (39 %).

Svit je državni program presejanja in zgodnjega odkrivanja predrakavih sprememb ter raka debelega črevesa in danke. V Programu Svit je sodelovalo 64 % povabljenih, kjer je bila višja odzivnost žensk kot moških. V naši regiji je odzivnost nad povprečjem države, in sicer 67-odstotna.

DORA je organiziran populacijski presejalni program zgodnjega odkrivanja raka dojke pri ženskah v starosti od 50 do 69 let. V regiji smo po udeležbi med najboljšimi v Sloveniji.

ZORA je preventivni program za odkrivanje predrakavih in zgodnjih rakavih sprememb na materničnem vratu. Pregledanost v programu ZORA je v Sloveniji dosegla mejo priporočenega deleža pregledanosti, ki zagotavlja učinkovitost programa, in je znašala 70 %, v regiji 68 %.

Ob zaključku leta 2020 je bilo v zdravstvu zaposlenih 6.944 zdravnikov, 1.570 zobozdravnikov, 9.043 medicinskih sester in 12.959 zdravstvenih tehnikov.

V regiji je bilo v zdravstvu zaposlenih 353 zdravnikov, 90 zobozdravnikov, 540 medicinskih sester in 777 zdravstvenih tehnikov.

V infografiki so zdravstveni delavci v Sloveniji predstavljeni na 100.000 prebivalcev.

Zbiranje podatkov in informacij v zdravstvu je ključnega pomena, saj se na podlagi teh načrtujejo in iščejo rešitve, povezane z zdravjem ljudi. Poleg podatkov s področij dela NIJZ so poglavja v Zdravstvenem statističnem letopisu Slovenije dopolnjena z vsebinami nacionalnih in mednarodnih organizacij, ki zbirajo podatke, vezane na zdravje prebivalstva, in se z njimi ukvarjajo.

Celotne vsebine, podrobnejši podatki so dostopni na spletnih straneh:

<https://www.nijz.si/sl/nijz/revije/zdravstveni-statisticni-letopis-slovenije>

<https://podatki.nijz.si/>

<https://obcine.nijz.si/>

*Opomba: Podatki v infografikah so za Slovenijo.